

بررسی دیدگاه دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی اردبیل پیرامون عوامل موثر بر

ازدواج در سال ۱۳۸۰

ناصر مظفری (۱)، بهروز دادخواه، محمد علی محمدی بنه لر (۲)

چکیده

مقدمه: یکی از عوامل موثر در تامین سلامت ازدواج توجه به معیارهای انتخاب همسر و احتمالاً کوشش برای تصحیح و با فراهم آوری آنها در بین جوانان می باشد. به همین منظور یک بررسی توصیفی جهت مشخص کردن معیارهای انتخاب همسر از دیدگاه دانشجویان انجام شده است.

مواد و روش ها: جامعه این پژوهش دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی اردبیل بوده که از میان آنها ۱۸۶ نفر به صورت تصادفی انتخاب گردیدند. ابزار گرد آوری داده ها پرسشنامه تنظیمی بود پس از جمع آوری داده ها اطلاعات جامعه با آمار توصیفی و استنباطی مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

نتایج: نتایج نشان داد عواملی مانند مسئولیت پذیری، وفاداری، خوش اخلاق بودن به ترتیب با (۹۶/۷٪)، (۹۶/۳٪) و (۹۳/۶٪) به عنوان معیارهای انتخاب همسر از نظر افراد مورد بررسی بسیار مهم و مهم بوده است و بین مسئولیت پذیری با وضعیت سکونت، خوش اخلاق بودن با کسب منبع اطلاع و وفاداری با جنس ارتباط آماری معنی داری وجود داشت ($P < 0/05$) و در ارتباط با موانع موجود در ازدواج عواملی مانند نگرانی از افت و عقب ماندگی تحصیلی، مشکل عدم یافتن فرد مناسب و منطبق بر معیارها و مشکلات اقتصادی به ترتیب با (۶۰/۲٪)، (۵۴/۸٪) و (۵۲/۲٪) مهمترین مانع در امر ازدواج بوده است.

بحث و نتیجه گیری: در کل نتایج این پژوهش نشان داد که جوانان هنوز به شعائر مذهبی و فرهنگ خانوادگی پایبند هستند بنابراین با ترویج هر چه بیشتر ارزشهای اسلامی به شکل درست آن و تصحیح فرهنگ خانواده ها در امر ازدواج می توان امیدوار بود که بنیان خانواده به صورتی سعادتمندانه بی ریزی شود و بسیاری از موانع کاذب موجود بر سر راه ازدواج جوانان، معیارهای صحیح نظیر ایمان، سلامت فکر و جان در همسر گزینی توسط خانواده و فرد مورد نظر قرار گیرد.

واژه های کلیدی: ازدواج، دیدگاه، دانشجویان علوم پزشکی اردبیل

(۱) عضو هیات علمی دانشگاه علوم پزشکی اردبیل (مؤلف مسئول)

(۲) اعضای هیات علمی دانشگاه علوم پزشکی اردبیل

مقدمه

خانواده به عنوان اولین نهاد اجتماعی و نخستین کانون پرورش شخصیت انسانی از دیرباز مورد قبول پژوهشگران بوده است. زیرا آغوش خانواده جایگاه محبت، رشد و شکوفایی فرزندان می باشد [۱]. اعلام سال (۱۹۹۴) به عنوان سال جهانی خانواده و انتخاب ۱۵ ماهه مه برابر با ۲۵ اردیبهشت به عنوان روز جهانی خانواده از سوی مجمع عمومی سازمان ملل متحد، نمونه بارز از اهمیت دادن به قداست و قانونمندی این نهاد اجتماعی می باشد [۲]. شرع مقدس اسلام به ازدواج و تشکیل خانواده عنایت فراوان داشته و آیات متعددی از قرآن کریم مسئله علاقه به همسرگزینی و ازدواج را به اراده تکوینی خداوند نسبت داده است از دیدگاه اسلام ازدواج یکی از مهمترین عوامل تزکیه و خود سازی است و مجرد زیستن، آدمی را از تقوی و معنویت و در نتیجه از رسیدن به مقام قرب الهی دور می سازد [۳]. ازدواج موفق سرچشمه و اساس یک زندگی سالم فردی و اجتماعی است که نه فقط زوجین، بلکه فرزندان خانواده نیز از سلامت روانی و امنیت برخوردار بوده و آرامش، دوستی و صمیمیت متقابل، امیدواری به زندگی و شرف و شادمانی در آنها بوجود می آید [۴]. پس برقراری رابطه ای صمیمی با همسر تکلیفی عمده به حساب می آید و توانایی برقراری چنین صمیمی به تحکیم و ثبات ارتباط با همسر و قوام خانواده می انجامد و نسل جوان بهترین و سازنده ترین نیروهای جامعه بوده و پیشرفت و تعالی هر جامعه بستگی به تلاش و همت این قشر دارد [۵]. ازدواج یکی از مهمترین مسائل بزرگسالی را در جوامع غربی تشکیل می دهد [۶]. با توجه به نقش مذهب، فرهنگ و اعتقادات

مذهبی در کشور و پابندی جامعه به سنن و آداب به نظر می رسد در جامعه ایرانی ازدواج و تشکیل خانواده مهمترین نقش را در دوره بزرگسالی داشته باشد. دانشجویان و بویژه شاغلین به تحصیل در رشته های علوم پزشکی بدلیل مشغله درسی و همچنین طولانی بودن زمان تحصیل بیش از سایر جوانان موانع و مشکلاتی را فراروی خود در امر ازدواج و تشکیل خانواده مشاهده می کنند با مقایسه سن متوسط ازدواج در جامعه دانشجویان و غیر دانشجویان سن متوسط ازدواج برای دانشجویان پسر علوم پزشکی ۲۹/۱ سال و دانشجویان دختر علوم پزشکی ۲۷/۱ سال می باشد (در مجموع سن متوسط ازدواج جامعه است) [۵]. مطالعه ای که در دانشگاه علوم پزشکی ایران در سال ۷۴ انجام گرفت اساسی ترین معضل در امر ازدواج بین دانشجویان مشکلات اقتصادی قلمداد شده است و مهمترین علت کاهش ازدواج در دوران دانشجویی در مطالعه دانشگاه علوم پزشکی بیرجند علل اقتصادی، عدم اطمینان به آینده شغلی و عدم شناخت کامل همسر ذکر گردید [۷]. همچنین در مطالعه ای که تحت عنوان ((بررسی عوامل موثر بر میزان رضایت از زندگی و عوامل موثر در انتخاب همسر در دانشجویان دختر متأهل دانشگاه های علوم پزشکی شهید باهنر کرمان در سال ۷۴)) صورت گرفت نشان داد که بین هم سطح بودن از لحاظ طبقه اجتماعی و داشتن اشتراک عقاید با رضایت از زندگی ارتباط معنی دار وجود داشت [۸]. علیرغم برگزاری سمینارهای متعدد در خصوص ازدواج و فعال شدن دفاتر مشاوره دانشجویی در دانشگاه های کشور به نظر می رسد سهولت و یا افزایشی در مورد ازدواج قشر دانشجویان حاصل نشده

(۵۹/۱٪) مؤنت، (۵۲/۸٪) زبان آذری، (۴۵/۲٪) در منزل شخصی سکونت داشتند، (۶۴/۵٪) افراد مورد بررسی خانواده‌شان در محل در آمد متوسط شهر، و (۷۵/۸٪) افراد خانواده‌شان در مرکز استان سکونت داشتند، (۴۱/۴٪) افراد مورد بررسی در مورد ازدواج از خانواده کسب اطلاعات کرده بودند. در ارتباط با تعیین معیارهای ازدواج، عواملی مانند مسئولیت پذیری (۹۶/۷٪)، وفاداری (۹۶/۳٪)، خوش اخلاق بودن (۹۳/۶٪) به عنوان معیارهای انتخاب همسر از نظر افراد مورد بررسی بسیار مهم و مهم بوده است و عواملی مانند هم دانشکده بودن (۷۰/۴٪)، هم رشته بودن (۶۵/۱٪) از نظر نمونه ها در انتخاب همسر بی اهمیت بود (جدول ۱) و بین مسئولیت پذیری با وضعیت سکونت، خوش اخلاق بودن با کسب منابع اطلاعات در مورد ازدواج و زبان محلی، وفادار بودن با جنس و منبع اطلاعات ارتباط آماری معنی داری وجود داشت ($P < 0/05$).

در ارتباط با موانع وجود در ازدواج نتایج نشان داد که نگرانی از افت یا عقب ماندگی تحصیلی، مشکل عدم یافتن فرد مناسب و منطبق بر معیارها و مشکلات اقتصادی به ترتیب (۶۰/۲٪)، (۵۴/۸٪) و (۵۲/۲٪) مهمترین مانع در امر ازدواج بوده است (جدول ۲). همچنین نتایج یافته ها نشان داد که (۵۸/۱٪) افراد مورد بررسی با ازدواج دانشجویی از طرف دانشگاه موافق بودند و بین زبان محلی، وضعیت محل سکونت خانواده از نظر رفاهی، محل سکونت خانواده و منبع کسب اطلاع با ازدواج دانشجویی از طرف دانشگاه ارتباط معنی دار آماری وجود داشت ($P < 0/05$) (جدول ۳).

است امید است با بررسی نتایج تحقیقات متعددی که در زمینه دیدگاههای دانشجویان پیرامون ازدواج صورت می گیرد برنامه ریزی و سیاستگذاری مناسبی در این زمینه از طرف دست اندرکاران مملکت انجام گرفته و با استفاده از نقطه نظرات جوانان و همفکری با آنها مشکلات فراروی امر ازدواج کاهش یابد و جوانان با انگیزه و رغبت بیشتری به این موضوع توجه نشان دهند و این بررسی نیز در همین راستا انجام شده است.

مواد و روشها

این مطالعه به صورت توصیفی مقطعی صورت گرفت. نمونه های این پژوهش دانشجویان مجرد در حال تحصیل در دانشگاه علوم پزشکی اردبیل بود روش نمونه گیری تصادفی ساده و ابراز گرد آوری اطلاعات پرسشنامه تنظیمی در سه بخش بود. در ارتباط با «معیارهای ازدواج» ابتدا برای پاسخ هر سوال ضریب هایی تعیین شد (ضریب چهار به پاسخ بسیار مهم، ضریب سه به پاسخ مهم، ضریب دو به پاسخ کم و و ضریب یک به پاسخ بی اهمیت) و در ارتباط با «موانع موجود در ازدواج» پاسخها به صورت بلی، خیر و موردی ندارد تنظیم گردید سپس (ضریب سه به پاسخ بلی، ضریب دو به پاسخ خیر، ضریب یک به پاسخ موردی ندارد) داده شد و اطلاعات حاصل با استفاده از آمار توصیفی و مجذور کای مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

یافته‌ها

از مجموعه ۱۸۶ نفر دانشجوی مورد بررسی، (۷۵/۳٪) در ردیف سنی ۲۴-۲۰ ساله،

جدول ۲: توزیع فراوانی مطلق و نسبی افراد مورد بررسی بر حسب موانع موجود بر ازدواج

ردیف	موانع موجود در امر ازدواج	بلی		خیر		موردی ندارد	
		تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد
۱	تاکنون فرد مناسبی را منطبق بر معیارهایم پیدا نکرده ام	۱۰۲	۵۴/۸	۴۱	۲۲/۱	۴۳	۲۳/۱
۲	از افت تحصیلی نگرانم	۱۱۲	۶۰/۲	۵۲	۲۸	۲۲	۱۱/۸
۳	عدم اطمینان به آینده شغلی مانع از ازدواج من شده است	۳۳	۱۷/۷	۹۸	۵۲/۷	۵۵	۲۹/۶
۴	موقعیت فرهنگی و اجتماعی من با فرد مورد نظرم بسیار متفاوت است	۴۴	۲۳/۷	۱۲۱	۶۵/۱	۲۱	۱۱/۳
۵	وجود خواهر یا برادر بزرگ مانع ازدواج من هست	۲۲	۱۱/۸	۱۴۳	۷۶/۹	۲۱	۱۱/۳
۶	از ترس مخالفت او، ابراز علاقه نمی کنم	۴۴	۲۳/۷	۱۰۹	۵۸/۶	۳۳	۱۷/۷
۷	خانواده ام با ازدواج مورد علاقه ام مخالف است	۳۳	۱۷/۷	۱۴۲	۷۶/۳	۱۱	۵/۹
۸	مشکلات اقتصادی مانع ازدواج من شده است	۹۷	۵۲/۲	۶۷	۳۶	۲۲	۱۱/۸
۹	با معیارهای انتخاب همسر آشنایی ندارم	۴۴	۲۳/۷	۱۴۲	۷۶/۳	۰	۰
۱۰	در انتظار خواستگار ایده آل هستم	۲۲	۱۱/۸	۱۳۱	۷۰/۴	۳۳	۱۷/۷
۱۱	عدم توفیق در چند خواستگاری مرا محتاط کرده است	۱۱	۵/۹	۱۴۳	۷۶/۹	۳۲	۱۷/۲
۱۲	به علت مشکلات خاص (جسمی - روانی) که از افشای آن نگرانم	۰	۰	۱۷۵	۹۴/۱	۱۱	۵/۹

جدول ۳: تعیین ارتباط بین معیارهای ازدواج با مشخصات فردی - اجتماعی

ردیف	معیار های ازدواج	مشخصات فردی اجتماعی	X^2	DF	P . VALUE
۱	مسئولیت پذیری	وضعیت سکونت	۱۷/۳	۶	P=0/008
۲	خوش اخلاق بودن	زبان محلی	۲۴/۲	۶	P=0/000
۳	خوش اخلاق بودن	منبع اطلاعات	۶۲/۶	۹	P=0/000
۴	وفاداری	جنس	۱۶/۴۸	۳	P=0/001
۵	وفاداری	وضعیت سکونت	۲۰/۱	۶	P=0/003
۶	وفاداری	منبع اطلاعات	۵۴/۲	۹	P=0/000
۷	عفیف بودن	منبع اطلاعات	۱۹/۳۳	۹	P=0/02
۸	ازدواج دانشجویی	زبان محلی	۷۷/۳	۲	P=0/000
۹	ازدواج دانشجویی	وضعیت سکونت خانواده	۵۰/۶	۲	P=0/000
۱۰	ازدواج دانشجویی	منبع اطلاعات	۴۴/۶	۳	P=0/001

بحث

نتایج این پژوهش نشان داد که مسئولیت پذیری، وفاداری، خوش اخلاق بودن به عنوان معیارهای انتخاب همسر از نظر افراد مورد بررسی بسیار مهم و مهم بوده است. که نتایج این تحقیق با بررسی که در دانشجویان دانشکده علوم پزشکی گناباد در مورد معیارهای انتخاب همسر انجام گرفت همخوانی دارد [۴]. همچنین بررسی که توسط محمد علی حرازی در این زمینه انجام گرفت نشان داد که با ایمان بودن، خوش اخلاق بودن، مسئولیت پذیری و وفاداری از معیارهای اصلی انتخاب همسر از دیدگاه دانشجویان به حساب می آید [۹]. همچنین دانشجویان مورد مطالعه تفاهم اخلاقی و پای بندی به اصول مذهبی را از نکات بسیار موثر در زندگی زناشویی دانسته اند و زیبایی همسر از جمله معیارهای کم اهمیت تلقی شده است که با نتایج تحقیق «حرازی» همخوانی دارد این مسئله خوشبختانه نقش مذهب را

در جامعه دانشجویی مانسان می دهد در حالیکه در بررسی که توسط فین گلد (۱) (۱۹۹۶) بر روی دانشجویان آمریکایی صورت گرفت، نشان داد که دانشجویان زیبایی و جذابیت فیزیکی همسر را ضروری ترین ویژگی برای انتخاب همسر ایده آل خود دانسته اند [۱۰]. نتایج مطالعه نشان داد که درصد کمتری از دانشجویان موافق ازدواج با یکی از دانشجویان هم رشته خود هستند و خانم ها بیشتر از آقایان مخالف ازدواج با هم رشته خود بودند و این اختلاف از نظر آماری نیز معنی دار بود. در ضمن پیدا نکردن فرد مناسب و افت تحصیلی و مشکلات اقتصادی از مهمترین موانع ازدواج بود که با تحقیق حرازی همخوانی دارد همچنین مطالعه ای که در دانشگاه علوم پزشکی ایران (۱۳۷۴) انجام گرفت اساسی ترین معضل در امر ازدواج بین دانشجویان

۳- یزدانی محسن و همکاران. بررسی مقایسه ای معیارهای ازدواج از دیدگاه دانشجویان پسر و دختر دانشگاه علوم پزشکی اصفهان. نشریه علمی پرستاری و مامائی، ۱۳۷۸، ص ۵۸-۶۲.

۴- خسروان، شهلا. بررسی معیارهای انتخاب همسر از دیدگاه دانشجویان دانشکده علوم پزشکی گناباد. مجله دانشکده علوم پزشکی و خدمات بهداشتی و درمانی گناباد، سال پنجم، شماره دوازدهم، زمستان ۱۳۷۸ ص ۲۵-۳۰.

۵- حق دوست، علی اکبر. بررسی دیدگاه دانشجویان علوم پزشکی پیرامون عوامل موثر بر ازدواج مجموعه مقالات بررسی نگرشهای کاربردی در ازدواج دانشجویان، ۱۳۷۴ ص ۲۲۲-۳۰.

6 - Kaplan and sadock
synopsis of psychiatry
behavioral sciences /
Clinical psychiatry eighth
edition , wiliams and wilkins
1998; 47 , 49 , 676 , 679.

۷- میری، محمد رضا و همکاران. بررسی نگرش و علل کاهش ازدواج در دانشجویان علوم پزشکی بیرجند. مقالات بررسی نگرشهای کاربردی در ازدواج دانشجویان، ۱۳۷۴، ص ۱۴۴-۵۶.

۸- حافظی، فائزه. بررسی عوامل موثر بر میزان رضایت از زندگی و نیز عوامل مؤثر در انتخاب همسر در دانشجویان دختر متاهل دانشگاههای علوم پزشکی و شهید با هنر کرمان. مجموعه مقالات نگرشهای کاربردی در ازدواج دانشجویان، ۱۳۷۴، ص ۴-۲۰۳.

۹- حرازی، محمد علی. بررسی دیدگاه دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی شهید صدوقی یزد در مورد ازدواج. مجله دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشت

مشکلات اقتصادی قلمداد شده است و مهمترین علت کاهش ازدواج در دوران دانشجویان در مطالعه دانشگاه علوم پزشکی بیرجند علل اقتصادی، عدم اطمینان به آینده شغلی و عدم شناخت کامل همسر ذکر شده است [۷]. همچنین کمترین موانع موجود در امر ازدواج، مشکل جسمی روانی بود که با تحقیق «حرازی» همخوانی دارد. (۵۸/۱٪) افراد مورد بررسی با ازدواج دانشجویی از طرف دانشگاه موافق و (۴۱/۹٪) مخالف بودند که با بررسی «حرازی» همخوانی دارد.

نتیجه گیری

در کل مقایسه نتایج ما با نتایج مطالعه دانشگاه علوم پزشکی ایران و صدوقی یزد بر اهمیت دو مشکل در امر ازدواج دانشجویان تاکید دارد اولین مشکل عدم یافتن فرد مناسب و منطبق بر معیارهای افراد و دوم نگرانی در مورد افت یا عقب ماندگی تحصیلی می باشد در حقیقت دانشجویان تاکید بر انطباق معیارهای خود در انتخاب همسر دارند و در عین حال پیشرفت تحصیلی خود را مقدم بر هر امری می دانند. رفع نگرانی دانشجویان در مورد مسائل اقتصادی و آینده شغلی می تواند به دل مشغولی آنها در مورد افت تحصیلی بدنبال ازدواج در درون دانشجویی کمک کند.

منابع

- ۱- میلانی فر، بهروز. بهداشت روانی. تهران، نشر قاموس، چاپ اول، ۱۳۷۰ ص ۱۲۴-۹.
- ۲- لیاقت، غلامعلی. خانواده و تندرستی، فصلنامه بهداشت جهان، مرکز نشر دانشگاهی، ۱۳۷۶، ص ۱۶-۲۱.

on Romantic Attraction
journal of Personality and
social psychology 1996 , 59
(5) ; 981-9

درمانی شهید صدوقی یزد. سال نهم، شماره اول، بهار
۱۳۸۰. ص ۳۶-۴۵

10 - Feingold Alan Gender ,
Differences in Effects of
physical Attractiveness